

DOORSTROOM

Jubileumeditie 'Vijf jaar Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa'

Drentsche Aa mooiste gebied van onze provincie

'Het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa beschouw ik als het mooiste gebied van onze provincie.' Twee jaar geleden gaf ik in de campagne Kiek op Drenthe dit compliment en nog steeds denk ik er zo over. Ik ben zeer verheugd dat de eerste lustrumviering van de Drentsche Aa als een bijzonder Nationaal Park wordt aangegrepen om alle bewoners in dit gebied te laten delen in de feestvreugde: door het aanbieden van een setje Ansichtkaarten met daarop de kenmerkende thema's fraai afgebeeld. Het is een fantastische kans om een prachtig natuurgebied met al die beekjes en stroompjes meer bekendheid te geven in de rest van Nederland. Het Drenthe-gevoel over te brengen aan vrienden, bekenden, geliefden met als pakkende boodschap: da's nou Drenthe!

Foto: Harry Cock

Vijf jaar Drentsche Aa is een felicitatie waard aan allen die zich in de afgelopen jaren hebben ingezet voor de ontwikkeling van dit gebied, waarbij door de aanwezige natuur, de landbouw, woon- en recreatiegebieden een evenwichtig en afwisselend landelijk gebied is ontstaan waarop gebruikers, bewoners en recreanten trots zijn. Het zou verkeerd zijn om nu achterover te gaan zitten: stilstand is immers achteruitgang! De opgave voor de komende jaren is het optimaal benutten van de uitdagingen die de Drentsche Aa biedt door voortvarend te blijven werken aan de versterking van de recreatieve en de agrarische structuur. Natuurlijke rijkdom wordt daarmee in een economisch perspectief geplaatst. En dat is goed voor Drenthe! Samen met u – als bewoners en gebruikers – en de vele gasten die jaarlijks onze mooie provincie bezoeken hoop ik nog lang te kunnen genieten van al dit schoons. Waar vind je tegenwoordig nog bij elkaar: achthonderd verschillende soorten planten, tientallen verschillende soorten vissen, overblijfselen uit de prehistorische bewoning, zoals de grafheuvels uit vervlogen tijden, en karakteristieke authentieke dorpen? Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa: gefeliciteerd met dit jubileum!

Relus ter Beek,
Commissaris van de Koningin in Drenthe

Uw
jubileumcadeau
vijf Ansichtkaarten
van de Drentsche Aa

Dit informatiebulletin is een uitgave van Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Nummer 9
December 2007

Nieuw
Film
"In het land van de Drentsche Aa"
Kijk op blz. 16 voor uw uitnodiging

Deze maand is het vijf jaar geleden dat het Nationaal beek- en esdorpenland- schap Drentsche Aa werd opgericht. Vijf jaar brede samenwerking om het Drentsche Aa-gebied mooi te houden en nog mooier te maken: dat is reden voor een feestje. Daarom ziet dit nummer van Doorstroom er anders uit dan u gewend bent. Het is niet alleen twee keer zo dik als gewoonlijk, ook de inhoud en de opzet zijn aan de gelegenheid aangepast. Vertrouwde rubrieken als Dorp in Beeld, Werk in Uitvoering en Agenda hebben deze keer plaatsgemaakt voor een overzicht van het Drentsche Aa-gebied anno 2007, met al zijn unieke kwaliteiten. In de kantlijn staan voorbeelden van recente en lopende projecten om die kwaliteiten te behouden en te versterken. Maar wat deze Doorstroom vooral wil laten zien is hoe mooi en bijzonder het gebied is.

Stengelloze sleutelbloem

Hier doen we het voor!

Kymmelsberg, Schipborg

1

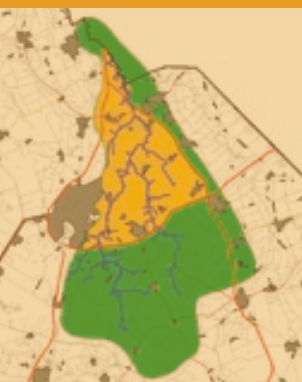
Terugblik

Even terug naar 2002. Op 4 december van dat jaar installeert minister Veerman van LNV het Overlegorgaan voor het Nationaal beek- en esdorpenland- schap Drentsche Aa. Er is intensief overleg aan vooraf gegaan. Het Rijk wilde al langer een Nationaal Park Drentsche Aa, maar kreeg daarvoor in de streek de handen niet op elkaar. In een nationaal park staat immers de natuur voorop, terwijl dit gebied voor een groot deel uit landbouwgrond bestaat en er verscheidene dorpen in liggen. Niet voor niets voert de provincie in het Drentsche Aa-gebied al sinds een aantal jaren integraal beleid uit, gestoeld op samenwerking tussen alle belangen. Uiteindelijk is een formule gevonden die daaraan recht doet: een deel van het gebied (de driehoek Assen-Glimmen-Gieten) wordt Nationaal Park met verbrede doelstelling, waar natuur, landbouw, wonen en andere functies gelijkwaardig zijn.

In 2006 wordt het hele Drentsche Aa-gebied Nationaal Landschap. Sindsdien is er dus een Nationaal Landschap met daarbinnen een Nationaal Park. De uitgangspunten en werkwijze zijn in het hele gebied gelijk, de integrale benadering wordt voortgezet

Taarlo

NP Nationaal beek-
en esdorpenland-
schap

Drentsche Aa

De aanpak: behoud door ontwikkeling

In het Overlegorgaan werken gemeenten, waterschap, waterbedrijf, landbouw, natuurbeheerders, bewoners, recreatiesector en provincie samen. Het Overlegorgaan stuurt de ontwikkeling van het gebied (het Nationaal Landschap én het Nationaal Park daarbinnen) door het verdelen van projectgelden. Het uitgangspunt is 'behoud door ontwikkeling': de identiteit van het gebied bewaar je niet door het bestaande strak vast te leggen maar juist door ontwikkelingen te stimuleren. Voorwaarde is dat die ontwikkelingen passen bij het karakter van het gebied en in het verlengde liggen van zijn geschiedenis. Deze filosofie is uitgewerkt in het Beheer-, Inrichting- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan), de Landschapsvisie, de Integrale Kansenkaart en het Plan van aanpak Levend bezoekersnetwerk. Die vier documenten vormen samen het fundament onder de uitvoering en zijn samengebracht in het Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Drentsche Aa.

Schipborg

Gedetailleerde momentopname

Er wordt gewerkt aan een uitvoerig rapport waarin de huidige stand van zaken voor alle belangrijke thema's in het Drentsche Aa-gebied in feiten en cijfers wordt vastgelegd (monitoringsrapportage). Als er over een aantal jaren weer zo'n momentopname wordt gemaakt, kunnen we vergelijken: wat is er veranderd en wat hebben we bereikt?

Spaanse ruiter

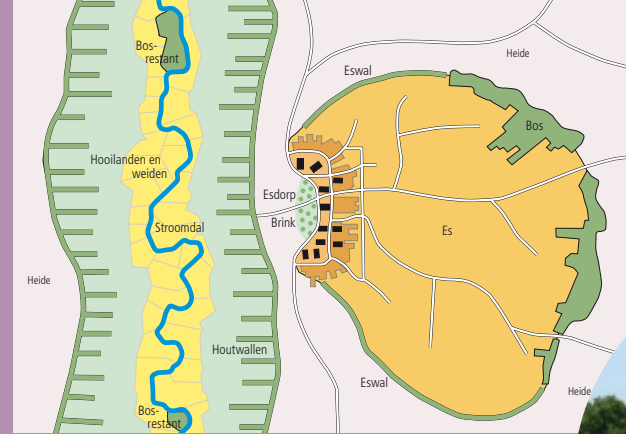
Anderen

2

- 1 Grutto: Foto Saxifraga, Luc Hoogenstein
- 2 IJsvogel: Foto Saxifraga, Aad Wittgen

Wat maakt het landschap van de Drentsche Aa uniek? Natuurlijk, de vrijuit kronkelende beken. Zeker, ook het rustige plattelandskarakter, niet verstoord door grote wegen, lelijke bedrijventerreinen en andere storende elementen. Maar het belangrijkste is misschien wel dat de geschiedenis in dit landschap nog zo goed leesbaar is. Goed, je moet er eerst een keertje op geweest worden, maar dan is het patroon ook onmiskenbaar. Steeds herken je de vierenheid van het esdorpenlandschap, bestaande uit het dorp, de essen, het beekdal en het 'veld'. Elk onderdeel had zijn functie in de landbouw van voor de kunstmest. Er zijn weinig andere streken waar de samenhang beter is bewaard.

Het esdorpenlandschap schematisch

Landschap en cultuurhistorie de samenhang bewaard

Dorp

Taarlo is één van de karakteristieke esdorpen in het Drentsche Aa-gebied. Een brink met oude eiken, een paar bochtige wegen en daarlangs, nogal willekeurig gerangschikt, de boerderijen. Er is veel ruimte tussen de boerderijen en huizen en door de oude bomen op de brink lijkt het dorp 's zomers van buitenaf gezien te schuilen in het groen.

Es

Op de hogere gronden bij het dorp liggen vanouds de akkers op de es. De Zuidesch van Gasteren voldoet helemaal aan het klassieke beeld: een open ruimte met akkerbouwgewassen, begrensd door bos of houtwal. Zeer herkenbaar is ook het ietwat bolle oppervlak, resultaat van eeuwenlang ophogen met plaggenmest. Van sommige essen is het historische beeld aangetast doordat akkers zijn omgezet in grasland en randbeplanting is verdwenen. Op de Zuidesch van Gasteren zijn de veranderingen de afgelopen jaren beperkt gebleven. Het Overlegorgaan stimuleert projecten waarmee de specifieke kenmerken van essen worden behouden of hersteld.

Beekdal

De beken zelf behoren tot de kroonjuwelen van het gebied. Dat geldt zeker ook voor hun directe omgeving: de beekdalen met hun houtwallen en bloemrijke graslanden. Vooral dit intieme, kleinschalige beekdallandschap bepaalt de idyllische uitstraling van het gebied. Het beekdal van het Anlooërdiepje is één van de voorbeelden van zo'n idylle. Het Overlegorgaan ondersteunt projecten waarmee het kleinschalige karakter van de beekdalen wordt behouden of hersteld.

Veld

Van de vier onderdelen is het 'veld' het meest veranderd, al is het nog steeds grotendeels een open landschap. Op een negentiende-eeuwse kaart is het gemakkelijk te herkennen als het deel waar de kaart leeg is. Hier lag de woeste grond: de heide die de plaggen leverde en waar de schapen graasden. Een groot deel van de velden is later ontgonnen tot landbouwgrond, een ander deel veranderde in bos. Hier en daar zijn stukken heide bewaard gebleven. Het Ballooërveld is daarvan het grootste en geeft het beste beeld van vroeger, mede dankzij de herder met zijn schaapskudde.

Tastbare prehistorie

Er is in Nederland geen tweede gebied te vinden dat zo rijk is bedeed met tastbare overblijfselen van prehistorische bewoning. Zoals de honderden grafheuvels uit de Brons- en de IJzertijd. De meeste liggen in het archeologisch reservaat De Strubben - Kniphorstbosch, op het Ballooërveld en in het Tumulibosch bij Rolde, maar ook elders zijn mooie voorbeelden te zien. De inzet van het Overlegorgaan is dat de grafheuvels, hunebedden e.d. goed beheerd worden en beter onder de aandacht worden gebracht.

Tumulibos, Balloo

Projecten

Staatsbosbeheer en agrarische natuurvereniging Meander hebben samen een plan gemaakt voor herstel van het kleinschalige houtwallenlandschap in de beekdalen van het Anlooërdiepje en het Amerdiep. Veel houtwallen zijn aangetast door het uitblijven van het noodzakelijke onderhoud. Het herstel is een zaak van lange adem: om een te grote kaalslag in één keer te vermijden, worden de maatregelen gespreid over minstens twintig jaar. Vooruitlopend op het project heeft Staatsbosbeheer dit jaar al een begin gemaakt met het herstel van wallichamen bij het Anlooërdiepje. Datzelfde is gebeurd in de Wedbroeken bij het Zeegserloopje.

De meeste bijzondere boerderij In het Drentsche Aa-gebied is die aan Hagenend 3 in Anderen. Het oudste deel stamt uit de tweede helft van de veertiende eeuw en is daarmee de oudste nog bestaande boerderijconstructie van West-Europa. In de afgelopen jaren is de boerderij, die particulier eigendom is, volledig gerestaureerd.

In 2002 heeft Staatsbosbeheer op verzoek van de Vereniging Dorpsbelangen Schipborg het prachtige panorama over het beekdal vanaf de Kymmelsberg hersteld, dat door het uitgroeien van bomen en struiken was verdwenen. De markante zandheugel was in de jaren vijftig en zestig al een toeristische trekpleister.

In 2005 is op initiatief van een bewonersgroep landschapsherstel uitgevoerd in de Diepstroeten, een klein stukje beekdal bij Anreep. Er zijn onder meer houtwallen en boomsingels hersteld en karakteristieke houten landhekken geplaatst.

Landschapsherstel
Anlooërdiepje en Amerdiep

Bijzondere boerderij

Panorama

Diepstroeten

Van boven naar beneden

- Taarlo
- Es Gasteren
- Amerdiep
- Balloërveld

Het Drentsche Aa-gebied is een agrarisch cultuurlandschap bij uitstek. Zonder boeren zou het zijn identiteit verliezen. Het is dus een algemeen belang dat landbouwbedrijven perspectief houden. Hoe dat perspectief eruit ziet verschilt per bedrijf, maar in elk geval is het zaak dat de productieomstandigheden zo goed mogelijk zijn. Daarom is er een landinrichtingscommissie, die weet wat er bij de ondernemers leeft en inspeelt op kansen om de landbouwstructuur te verbeteren, onder meer via kavelruil.

Landbouw veelzijdig en duurzaam

Combinaties

De ligging in het Drentsche Aa-gebied schept kansen om de bedrijfsvoering te verbreden met andere producten en diensten naast de 'reguliere' voedselproductie. Er zijn al verschillende streekproducten verkrijgbaar. Ondernemers verenigd in 'De boer als gastheer' zoeken het in combinaties met recreatie en toerisme. Een andere combinatie is die met zorg, zoals op de zorgboerderij van de familie Paasman in Balloo.

Boer als landschapbeheerder

Als beheer van landschap en natuur door boeren ergens voor de hand ligt, is het hier. De laatste jaren komen er initiatieven van de grond. Zo is de nog jonge agrarische natuurvereniging Meander nu al op allerlei plaatsen en in verschillende projecten actief. De ontwikkeling van groene en blauwe diensten door landbouwers staat nog in de kinderschoenen, maar lijkt in dit gebied kansrijk en staat dus hoog op de agenda.

Reguliere landbouw

Er zijn ook landbouwers die zich uitsluitend blijven richten op voedselproductie. Ook daarvoor is ruimte binnen het gebied, al is die ruimte soms beperkt. Wanneer een bedrijf deze keus maakt en daarbij tegen zijn grenzen aanloopt, kan de landinrichtingscommissie helpen met kavelruil om elders een betere plek te vinden.

Schone landbouw

In de afgelopen jaren is de landbouw al heel wat milieuvriendelijker geworden. Voor een groot deel is dat een algemene tendens, maar specifieke maatregelen in het gebied hebben ook bijgedragen, zoals het instellen van spuitvrije zones langs waterlopen en de aanleg van spoelplaatsen voor spuitmachines. Deze ontwikkeling is nog lang niet ten einde. Recent hebben landbouwers meegedaan aan projecten gericht op zuiniger

omgaan met meststoffen en stimuleren van het bodemleven, waardoor er minder meststoffen in de natuur terechtkomen (zie 'Bedreven bedrijven' in rechterkolom).

Deurze

Projecten

Melkveehouder Jan Oostra verhuisde in 2004 uit de dorpskern van Anderen naar een nieuwe boerderij op een mooie huiskavel in Nooitgedacht. Op de oude plek kwam ruimte vrij voor natuur en om de verkaveling van de achterblijvers te verbeteren.

Van boven naar beneden

- Gastvrij onthaal
- Drentse kwaliteitsproducten
- Zorgboerderij Balloohoeve
- Veeteelt in een actueel jasje

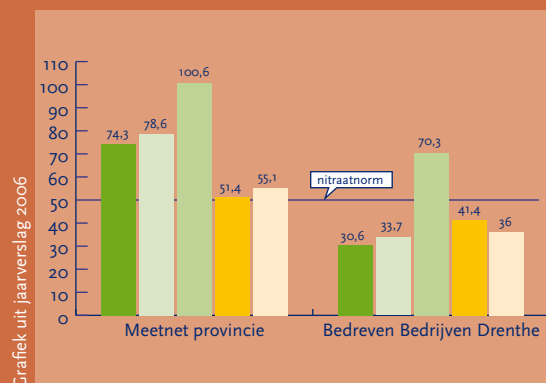

Twintig landbouwbedrijven in het Drentsche Aa-gebied deden mee aan het project 'Bedreven bedrijven', een proef met efficiënter gebruik van meststoffen. Met succes: op hun land kwam aanmerkelijk minder nitraat in het grondwater terecht dan elders. In bijna alle jaren bleven de bedreven bedrijven ruimschoots onder de nitraatnorm, het maximaal toegestane nitraatgehalte volgens de EU.

Landbouwers van vereniging Meander hebben in 2006 en 2007 op hun akkers 'natuurgras' gecomposteerd, het gras dat vrijkomt bij het maaien van natuurgrasslanden van Staatsbosbeheer. Zo krijgt dit maaisel een nuttige bestemming (namelijk verbetering van de bodem) en hoeft het niet voor veel geld te worden afgevoerd.

Boerderijverplaatsing

Bedreven bedrijven

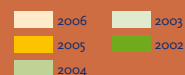

Foto: Harry Tiele

Composteren natuurgras

In het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa wonen zo'n tienduizend mensen, verspreid over 16 dorpen en gehuchten. Met 4500 inwoners is Rolde veruit het grootste dorp. Alle andere dorpen hebben minder dan 1500 inwoners.

Anderen

Wonen en leefbaarheid vitale dorpen

In de vaste rubriek Dorp in Beeld van Doorstroom zijn inmiddels acht dorpen geportretteerd. Een opvallende gemeenschappelijke noemer in de verhalen is de sociale vitaliteit. Mensen zijn betrokken bij hun dorp, het verenigingsleven bloeit. Het typeert het leven in een kleine dorpsgemeenschap en vormt een van de redenen waarom mensen zich hier thuis voelen. Daaraan draagt natuurlijk ook de kwaliteit van de woonomgeving bij. De bewoners hebben het mooie landschap naast de deur. En ondanks het grote aantal bezoekers is het gebied nog steeds een oase van rust. Dat men voor winkels en andere voorzieningen naar omliggende grotere plaatsen moet is voor weinigen een probleem. Zeer gewaardeerd wordt ook de agrarische sfeer die in verschillende dorpen bewaard is gebleven, ook al zijn de meeste landbouwbedrijven uit de dorpen verdwenen. Het Overlegorgaan hecht veel waarde aan de betrokkenheid en de lokale kennis van de bewoners. Het dorpsomgevingsplan (zie rechterkolom) is een van de middelen om de inbreng van bewoners vorm te geven.

Anloo

Projecten

Links en rechts stonden 's zondags de auto's van recreanten op het 'brinkje' van Oudemolen. Sinds de aanleg van de parkeerplaats aan de Molensteeg, even buiten het dorp, is al dat blik verdwenen. Nu ziet de ruimte er weer uit zoals het hoort: sereen en groen. Het Meester Crone-bankje komt weer tot zijn recht.

Rust op brink terug

Van boven naar beneden

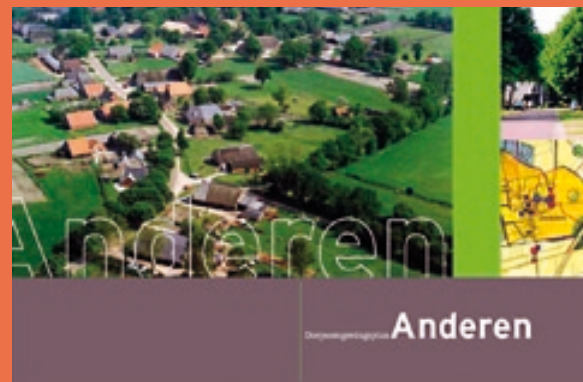
- Levend dorp
- Recreëren in een boeiend decor
- Aandacht voor erfgoed
- Aandacht voor inpassing

In Gasteren is het riool onder de wegen Oosteinde, Brink en Westeinde vervangen. Daarbij is het regenwater afgekoppeld. In een moeite door is het klinkerwegdek vernieuwd. Ook is er nieuwe verlichting aangebracht en is een deel van het dorpscentrum 30-kilometerzone geworden. De straatlantaarns zijn modern en eenvoudig (overeenkomstig de Landschapsvisie) en hebben weinig 'lichtvervuiling' naar boven.

Meerdere vliegen in een klap

Inwoners van Anderen, Anloo en Gasteren zetten in 2005 begeleid door de BOKD een reeks ideeën voor hun eigen woonomgeving op papier in dorpsomgevingsplannen. De eerste ideeën worden inmiddels uitgevoerd of uitgewerkt in concrete plannen. Zo hebben de inwoners van Anloo een plan ('Mooi zo, veilig zo') gemaakt om de verkeersveiligheid in hun dorp te verbeteren. De inwoners van Gasteren hebben er dorpsommetjes bij gekregen en ook rond Anderen worden ontbrekende schakels in dorpsommetjes aangelegd.

Dorpsomgevingsplannen

De waarde van het Drentsche Aa-gebied voor de natuur is nauwelijks te overschatten. Zo zijn er liefst achthonderd soorten planten te vinden, meer dan de helft van alle plantensoorten in Nederland. Vooral de beekdalen zijn een bolwerk voor zeldzame en bedreigde soorten. In het beekstelsel zijn 27 soorten vissen aangetroffen, meer dan in enig ander water in de wijde omtrek. Ook het overige dierenleven is rijk en gevarieerd. Het is dus niet verwonderlijk dat een deel van het gebied is aangewezen als onderdeel van het nationale netwerk van natuurgebieden, de ecologische hoofdstructuur, en van het Europese netwerk Natura 2000. De bedoeling is dat de nu nog deels versnipperde natuurterreinen door gerichte uitbreiding in de komende jaren tot een aaneengesloten geheel worden gemaakt.

Gentiaanblauwtje

Natuur de rijkdom gekoesterd

Het belang van relaties

Van de verschillende delen van het landschap zijn de beekdalen het rijkst aan bijzondere planten en dieren. Daar liggen dan ook de meeste natuurreservaten.

Maar die natuur staat niet op zichzelf; de beekdalen zijn op allerlei manieren met de hogere gronden verbonden.

De belangrijkste natuurlijke relatie loopt via het grondwater. Een deel van het regenwater dat op de hogere gronden valt, zoekt in de bodem zijn weg naar de lager gelegen beekdalen. Daar komt het water weer aan de oppervlakte en dat proces heet kwel.

Tijdens zijn ondergrondse tocht heeft het kwelwater een bijzondere samenstelling gekregen. Veel bijzondere planten gedijen juist bij dit speciale, mineraalrijke water. Dat verklaart bijvoorbeeld de opvallende aanwezigheid van orchideeën en de gele linten van dotterbloem in het voorjaar.

Het belang van overgangen

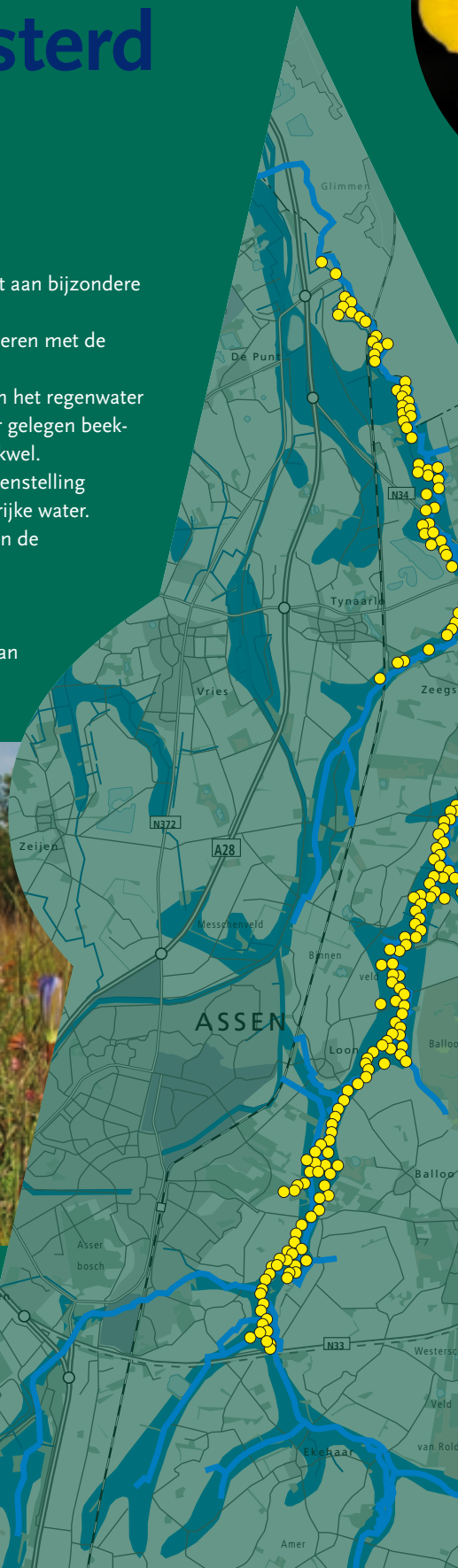
Juist overgangszones tussen verschillende landschappen zijn vaak rijk aan natuur. En daarvan heeft het Drentsche Aa-gebied met zijn gevarieerde, grillige opbouw er veel. Het Ballooërveld is een mooi voorbeeld: natuur-

Watersnip
Foto: Saxifraga,
Jaap Schelvis

Klokjesgentiaan
in de randzone
van het
Ballooërveld

lijk is dit hele terrein waardevol, maar in de randzone op de overgang naar het beekdal zijn de meeste bijzondere planten te vinden, zoals klokjesgentiaan, beenbreek en gevlekte orchis.

Projecten

Het Dijkveld ten oosten van Assen is vorig jaar als aaneengesloten natuurgebied ingericht. De bemeste top laag van de bodem is verwijderd en het grondwaterpeil is verhoogd. In het afgerasterde gebied grazen Charolais-koeien. Door het gebied loopt een struinroute en er is een uitkijkeuvel gemaakt.

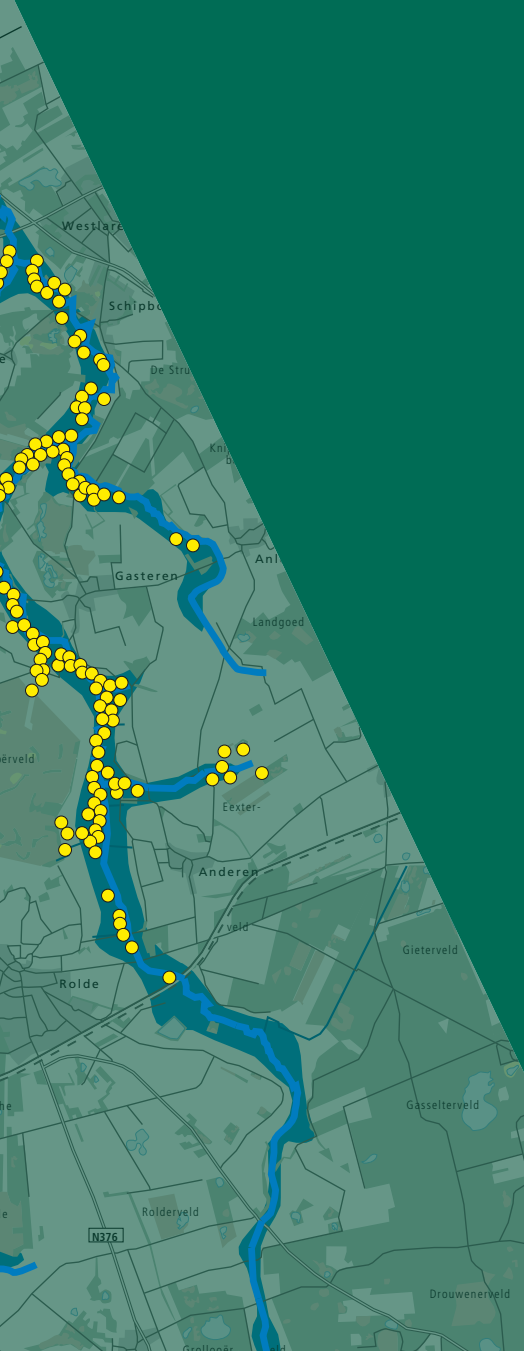
Nieuwe natuur Dijkveld

De dotterbloem komt voor op plaatsen waar kwelwater opborrelt

● Dotterbloem

■ Kwel

In de Heest, in het Eexterveld, bij het Gastersche Holt en op veel andere plaatsen zijn terreinbeheerders druk doende geweest om kansen voor natuur te creëren. Vooral laaggelegen slenken in beekdalen en heidevelden bieden kansen voor veel planten en dieren. Bij het Gastersche Holt kwam na het herstel van een slenk – het ondiep afgraven van de bouwvoor – het zeldzame parnassia al weer op. Ook andere bijzondere planten als draadgentiaan en klimopwaterranonkel verschijnen al snel als de omstandigheden verbeteren.

Natuur in de steigers

Hoe mooi natuurgebieden er ook bij liggen, ze kunnen pas optimaal functioneren wanneer alle planten en dieren die er thuishoren ze kunnen bereiken. Verkeerswegen vormen daarvoor hinderlijke en soms onoverkomelijke barrières. Om dat probleem op te lossen worden op strategische punten voorzieningen aangelegd, zoals deze 'faunatunnel' onder de N33 ter hoogte van Deurze. Het einddoel is een vrije doorgang voor planten en dieren in en tussen alle natuurdelen van het gebied.

Vrije doorgang

Via het Anreepdiep en de Anreep Ruimsloot is een ecologische verbinding gemaakt tussen het Deurzerdiep en het natuurgebied Geelbroek. Daardoor kunnen dieren weer ongehinderd heen en weer trekken tussen beide natuurkernen. Het gemaal Anreep is vervangen door twee beweegbare stuwten.

Verbindingszone Geelbroek-Deurzerdiep

Ze kronkelen wat af, de beeklopen van de Drentsche Aa. Na een uitvoerige slinger zijn ze soms bijna terug op de plek waar ze vandaan kwamen. Het levert schilderachtige beelden op die in de wijde omtrek verder nergens te zien zijn. Al dat gekronkel zorgt ook voor variatie in de natuurlijke omstandigheden. De beekbodem is nu eens zandig, dan weer slikkig; soms diep, soms ondieper. In de buitenbochten schuurt het water steile wanden uit, in de binnenbochten ontstaan flauwe oevers. Daardoor voelen zoveel soorten planten en dieren zich hier thuis: ze vinden allemaal iets van hun gading.

Water de blauwe bloedsomloop

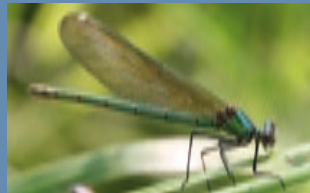
Niet overal zoekt de beek nog zijn eigen weg. Er zijn ook stukken, vooral in de bovenlopen, rechtgetrokken en van kunstmatige oevers voorzien. Als die hun natuurlijke loop terugkrijgen, is dat winst op alle fronten: voor het landschap, de recreatie en de natuur. Hermeandering past ook in duurzaam waterbeheer: het draagt bij aan het vermijden van wateroverlast stroomafwaarts. Door al die kronkels past er meer water in de beek en is het water langer onderweg.

Kwaliteit

De natuur en de drinkwaterwinning vragen om schoon, helder beekwater. In de afgelopen jaren is er al veel gedaan om de waterkwaliteit te verbeteren, maar het kan en moet nog beter. Gemeenten spelen een belangrijke rol: zij zorgen voor sanering van riooloverstorten en de aanleg van gescheiden stelsels, waarin regenwater niet meer in het riool terecht komt.

Kwantiteit

Oorspronkelijk verliep de afvoer van de Drentsche Aa heel gelijkmatig, omdat het omringende land zijn water maar langzaam afstond. Door menselijke ingrepen is de afvoer in de loop van de twintigste eeuw flink versneld. Daardoor is het land in het voorjaar eerder te bewerken, maar de keerzijde is dat benedenstrooms de boel onderloopt als er eens veel regen valt. Het nieuwe waterbeleid gaat weer in de richting van de vroegere situatie. Het streven is het water langer in het aanvoergebied vast te houden voordat het in de beek belandt. De afvoerpieken worden dan minder extreem, terwijl er in droge tijden meer water door de beek blijft stromen dan nu. En voor de uitzonderlijke gevallen waarin de beek toch nog meer water krijgt dan ze kan verwerken, worden gebieden ingericht waar het teveel tijdelijk kan worden opgevangen. Zoals rond de 'nieuwe' benedenloop in de polder Lappenvoort.

Zeegserloopje

Projecten

Waar het Deurzerdiep de N33 kruist, is in 2006 een deel van de oude loop hersteld. Een oude meander is opgeschoond en weer op de beek aangesloten. Daarvoor is onder andere een grote duiker onder de N33 gemaakt.

Oude meander weer als nieuw

Beekprik

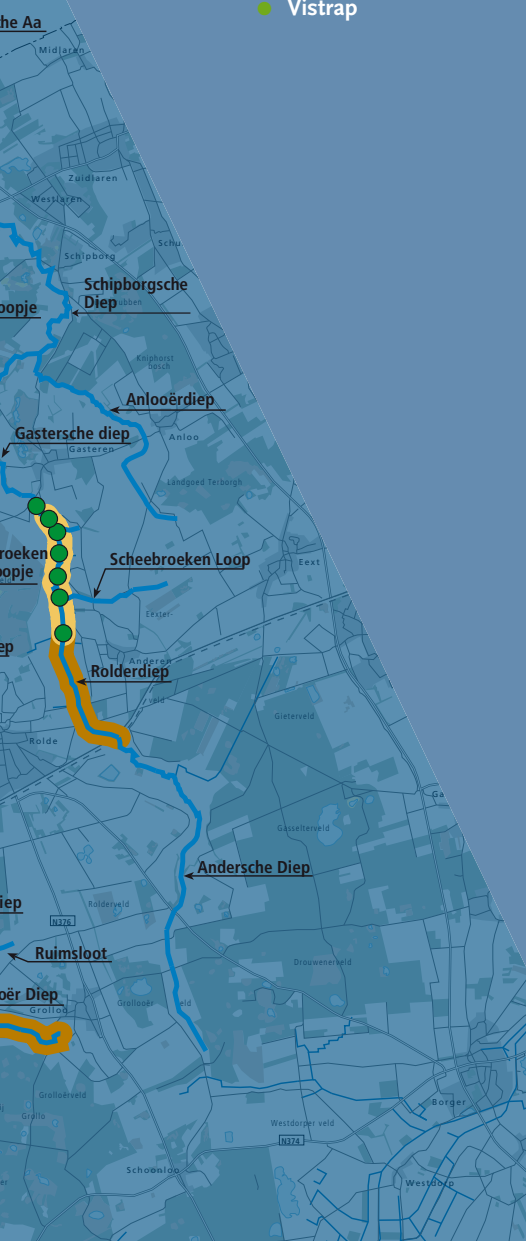
Foto: Hengelsportfederatie
Groningen - Drenthe

- Hersteld
- Nog te herstellen
- Vistrap

Op verschillende plaatsen in het beekstelsel van de Drentsche Aa zijn stuwen vervangen door vistrappen. Voor vissen die tegen de stroom in trekken is een stuw een onoverkomelijke barrière. Een vistrap kunnen ze wel passeren, door tree voor tree een sprongetje te nemen. Hier in het Amerdiep is de vistrap gecombineerd met een voorde, een avontuurlijke oversteek voor wandelaars.

Vistrap met voorde

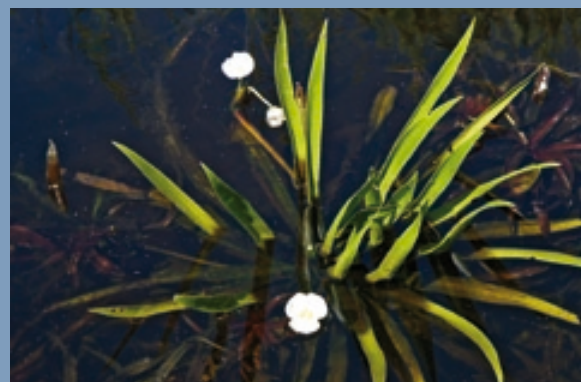

Vasthouden en bergen van water in beekdalen gaat vaak goed samen met natuurherstel, zoals in de Horstmaat ten oosten van het Deurzerdiep en in Holmers-Halkenbroek tussen Amen en Grolloo.

Meer water in beekdal, goed voor natuur

In twee landbouwgebieden, bij het Zeegserloopje en in de Ydermadepolder, worden maatregelen genomen om meer water vast te houden en de kwaliteit van het water te verbeteren. Bij dit project 'Water in Bedrijf' zijn twintig boeren betrokken. De waterhuishouding van hun percelen wordt er beter van, de naburige natuur ook.

Water in Bedrijf

Het Drentsche Aa-gebied is de achtertuin van stad-Groningers en Assenaren. Samen met inwoners van Haren, Zuidlaren en andere nabije dorpen bevolken zij in de weekeinden de wandel- en fietspaden. Volgens een ruwe schatting trekt het gebied jaarlijks ongeveer een miljoen bezoekers. Verreweg de meeste zijn dagrecreanten en het gros komt uit de directe omgeving. Zij genieten van de rust, het landschap en de natuur.

Oudemolen

Recreatie kwaliteitsslag

De recreatie kan uitgroeien tot een belangrijke bron van inkomsten en werkgelegenheid voor het gebied, wanneer de kansen daarvoor worden benut. Niet door grote groepen nieuwe bezoekers te trekken, al is enige toename volgens de plannen voor het Nationaal Park wel gewenst en ook inpasbaar. De doelgroep blijft die van rustzoekers en natuurgenieters; voor pretparken is hier geen plaats. Het gaat vooral om kwaliteitsverbetering: het ontwikkelen van een ruimer aanbod aan toeristische diensten en producten die inspelen op de vraag. Ook kunnen bezoekers beter 'wegwijs' worden gemaakt. Het 'levend bezoekersnetwerk' dat volop in ontwikkeling is, kan daarin een grote rol spelen. In plaats van een centraal bezoekerscentrum komt er een netwerk van informatiepunten, dat door ondernemers in het gebied wordt ingevuld. De afgelopen jaren zijn de eerste stappen gezet.

Balloërveld

Daarnaast moet het autoverkeer van recreanten beter worden geleid. Toegangspoorten en knooppunten moeten ervoor zorgen dat de auto's op de gewenste plaatsen worden gestald. Ook daarmee is een begin gemaakt.

Projecten

Bijna dertig recreatieondernemers hebben inmiddels de cursus Gastheerschap Drentsche Aa gevolgd, die sinds voorjaar 2006 wordt gegeven. Zij kunnen hun gasten voortaan veel meer over het gebied vertellen.

Oelmers, Elp

Het levend bezoekersnetwerk staat garant voor informatie en natuurvriendelijke recreatie.

- Toegangspoot
- Knooppunt
- Gastheren en gastvrouwen

In mei 2007 is in Oudemolen op de parkeerplaats aan de Molensteeg de eerste informatiezuil in de huisstijl van de Nationale Parken geplaatst. Voor Anloo, Balloo, Rolde en Zeegse zijn zuilen in productie. Elke zuil heeft een kant met algemene informatie over het Nationaal beek- en esdorpenlandschap en één met specifieke informatie over de directe omgeving. Een derde zuilkant is gewijd aan de geschiedenis van het dorp en gemaakt in samenwerking met bewoners. De vierde kant wordt door de beheerder ingevuld.

In 2006 is het Knooppunt Oudemolen in gebruik genomen. Om de parkeerplaats een goede aansluiting te geven op de bestaande wandelroutes zijn twee houten voetgangersbruggen over de beek aangelegd en een vlonderpad langs de doorgaande weg. Meer knooppunten en toegangspooten volgen. De plannen voor de toegangspooten Noord (bij Tynaarlo), Anloo en Rolde zijn in een vergevorderd stadium.

De Homanshof, het onbemande bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer in Anloo, wordt de komende jaren heringericht om beter te gaan functioneren als entree tot het Nationaal beek- en esdorpenlandschap.

Gastheren en –vrouwen

Infozuilen

Knooppunt Oudemolen

Homanshof

Natuur van Drentsche Aa schittert op het witte doek

Ze werden bekend door de serie 'Nooit zonder de natuur' op RTV Drenthe (over het Ballooërveld) en hun film 'De achtertuin van Assen'. Voor hun volgende project kozen natuurfilmers Henk Bos en Janetta Veenhoven het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa als onderwerp. Twee jaar lang doorkruisten ze het gebied op de fiets met hun cameraset. Zo'n zesduizend fietskilometers legden ze af om, zoals ze zelf zeggen, 'de schoonheid van dit Drentse natuurgebied als nooit tevoren te laten zien'. Het resultaat is een twee uur durende film, die op 14 december officieel in première gaat. De gemeente Assen organiseert dan een vertoning voor genodigden als afsluiting van haar themajaar Natuur en Groen 2007. Daarnaast organiseren Henk en Janette zelf vijf filmavonden.

Als inwoner van het gebied krijgt ook u de gelegenheid om de film te zien! Het Nationaal beek- en esdorpenlandschap organiseert twee filmavonden in het gebied speciaal voor de inwoners: op maandagavond 18 februari 2008 en donderdagavond 21 februari 2008. U kunt zich voor een van beide avonden aanmelden (per post of via e-mail) bij het secretariaat (maximaal twee kaartjes per persoon).

Dit informatiebulletin is een uitgave van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa. Het wordt gratis huis aan huis verspreid in het hele stroomgebied van de Drentsche Aa. Als u in het gebied woont maar het blad niet hebt ontvangen, geef dit dan door aan het secretariaat. Voor inwoners van omliggende dorpen verschijnt een samenvatting in de plaatselijke kranten. U kunt ook een abonnement aanvragen bij het secretariaat of via de website. U krijgt de krant dan gratis toegestuurd.

Colofon

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Herman Hijje
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365864 / 365860
Fax: (0592) 365888
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
Internet: www.drentscheaa.nl

Coördinator voorlichting en educatie

André Brasse, IVN
Consulentschap Drenthe
Postbus 125, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 371740

Redactieadres

Redactie Doorstroom
Joke Hofsteenge
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365683
E-mail: doorstroom@drenthe.nl

Eindredactie

Henk van den Brink,
Noordwolde (Gr)

Redactie

André Brasse, Hans Dekker
Henk van den Brink

Fotografie

Archief NP Drentsche Aa
(tenzij anders aangegeven)

Vormgeving

Albert Rademaker BNO

Grafische verzorging

Docucentrum provincie Drenthe

Kartografie

GIS en Cartografie provincie
Drenthe

Verspreiding

TNT Post

Opplage

18.000

© Secretariaat Nationaal
beek- en esdorpenlandschap
Drentsche Aa 2007

NATIONALE
LANDSCHAPPEN
Bekijk Nederland opnieuw

Nederland heeft 20 nationale parken
en 20 nationale landschappen

